

Autor © Mario Romulic

EUROPSKA AMAZONA: PRVI SVJETSKI 5-DRŽAVNI REZERVAT BIOSFERE

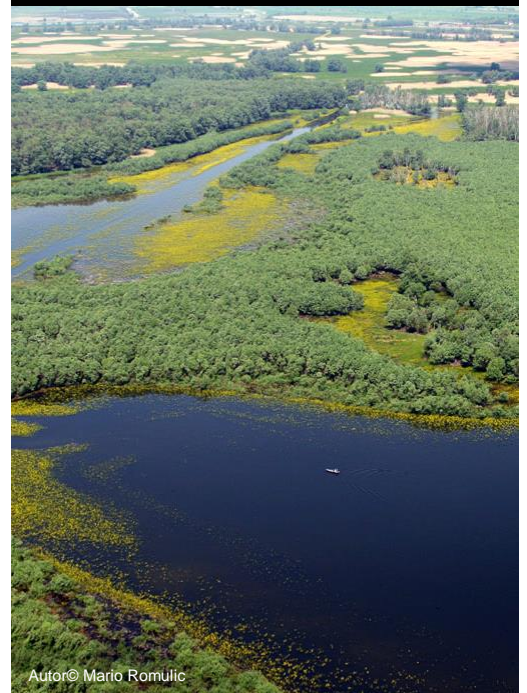
Zaštitari prirode gotovo 30 godina rade na očuvanju najvećeg poluprirodnog riječnog i poplavnog ekosustava u srednjoj Europi koji obuhvaća rijeke Muru, Dravu i Dunav, unutar prekograničnog rezervata biosfere. Takozvana Europska Amazona proteže se diljem Austrije, Slovenije, Mađarske, Hrvatske i Srbije.

UNESCO je u rujnu 2021. godine prepoznao ovaj jedinstveni riječni krajolik kao prvi na svijetu 5-državni rezervat biosfere (TBR MDD). S površinom od oko 930.000 hektara i gotovo milijun stanovnika čini najveće zaštićeno riječno područje u Europi.

Rezervat biosfere, nakon što u potpunosti zaživi, znatno će spriječiti gubitak biološke raznolikosti u Europi, implementirajući ciljne mjere zaštite. Povećana otpornost rijeka, koja proizlazi iz njihova očuvanja i velikih projekata obnove rijeke i staništa, pomoći će ublažavanju posljedica klimatskih promjena u regiji. Usklađivanje ljudskih aktivnosti s ciljevima rezervata biosfere dovest će do održivih praksi i 'zelenijih' poslova. Rezervat biosfere također doprinosi jedinstvu društva, povezivanju s prirodom te jača procese političke integracije u regiji, kroz međusobno uvažavanje i suradnju.

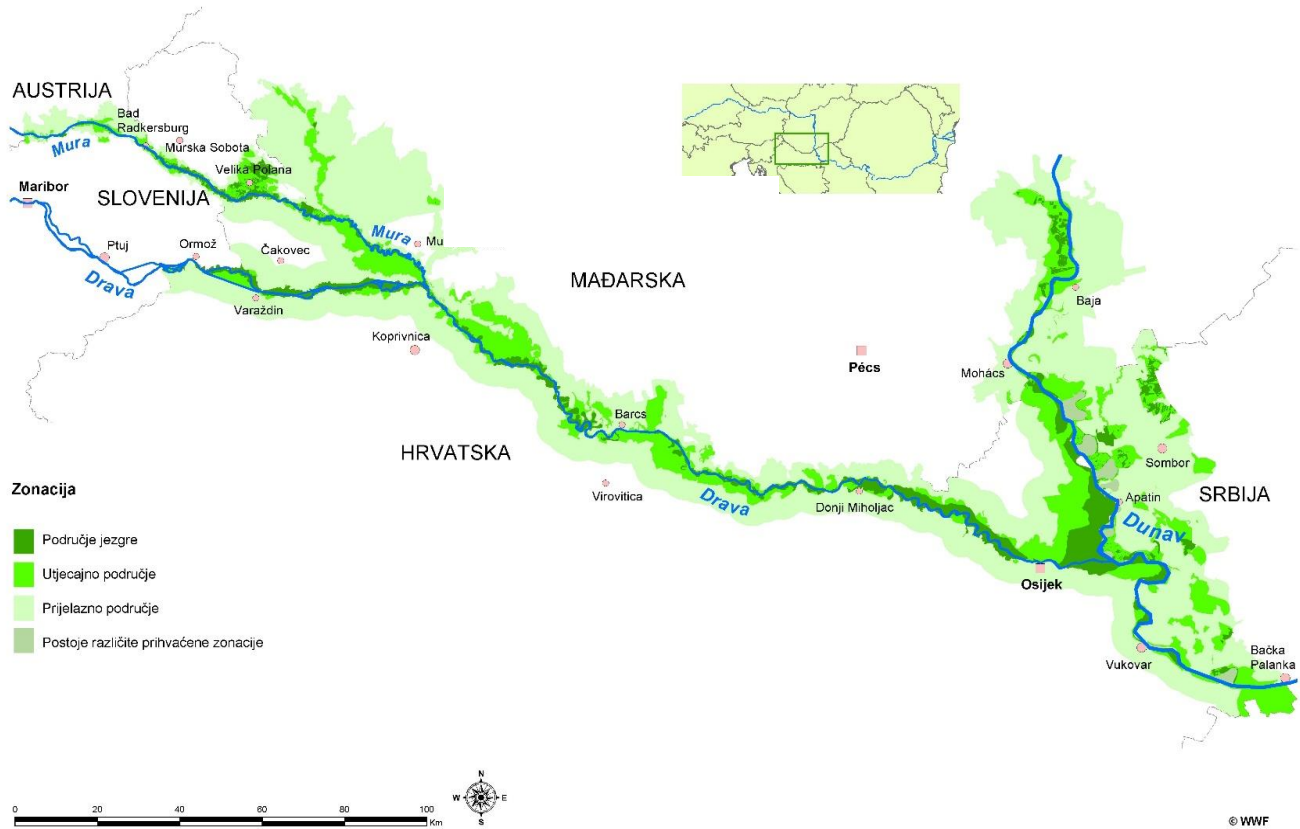
JEDINSTVENE ZNAČAJKE

- Najveći riječni sustav slobodnog toka središnje Europe, bez brana u pet zemalja
- Prvi na svijetu rezervat biosfere kojim zajednički upravlja pet zemalja
- Najveće zaštićeno riječno područje u Europi koje se proteže na 930.000 ha i sa 700 kilometara toka Mure, Drave i Dunava
- Vodeći primjer međunarodne i regionalne suradnje

Autor © Mario Romulic

Petodržavni rezervat biosfere "Mura-Drava-Dunav"

IZNIMNE PRIRODNE I KULTURNE VRIJEDNOSTI

Rijeke Mura, Drava i Dunav tvore iznimno važan prirodni i kulturni krajolik duž svih zemalja, a velik dio riječnog toka označava granice država. Unatoč brojnim ljudskim zahvatima u prirodi, ovaj očaravajući riječni krajolik može se pohvaliti značajnom biološkom raznolikošću kao što su:

- najveće poplavne nizine i šume Dunava
- najočuvanija poplavna područja Dunava
- najveći broj gnijezdećih parova orla šetkavca (*Haliaeetus albicilla*) u kontinentalnoj Europi
- najvažnija mrjestilišta riba duž Dunava (osim delte Dunava)
- odmaralište i hranilište za više od 250.000 ptica
- dom jedne od najrjeđih riječnih ptica – male čigre (*Sternula albifrons*)

Prirodne značajke zaštićene su mrežom od 13 zaštićenih područja ukupne veličine od oko 280.000 hektara, a koji tvore područje jezgre i utjecajno područje 5-državnog rezervata biosfere. Okruženi su prijelaznim područjem veličine 650.000 hektara, a u kojem živi oko 900.000 ljudi. Očuvana rijeka i poplavna područja ključna su za prihode velikog broja stanovnika tog područja, ali i za opskrbu pitkom vodom, prirodnu obranu od poplava, ribarstvo, šumarstvo, poljoprivredu, rekreaciju i održivo gospodarstvo. Osim toga, rijeke su dio bogatog kulturnog naslijeđa ovog kraja.

ŠTO SU PREKOGRANIČNI REZERVATI BIOSFERE?

Budući da granice između država ne prate prirodne linije, već se temelje na političkim dogovorima, ekosustavi su posljedično u velikom broju slučajeva prekogranični. To može dovesti do drugačijeg ili sasvim suprotnog načina upravljanja i korištenja zemljišta.

Prekogranični rezervati pružaju model zajedničkog upravljanja te su službeno priznati na međunarodnoj razini od strane UN-a. Srž modela je međudržavna suradnja u zaštiti prirode i održivom korištenju resursa kroz zajedničko upravljanje pojedinim ekosustavom.

Trenutno postoji 714 rezervata biosfere u 129 zemalja, od čega su samo 21 prekogranična, uglavnom bilateralna.

Tri glavne funkcije rezervata biosfere su:

- očuvanje ekosustava,
- poticanje ekonomskog i društvenog razvoja koji je socio-kulturno i ekološki održiv,
- poticanje obrazovanja, istraživanja i praćenje stanja u okolišu.

Upravljanje se oslanja na tri različita područja:

- područje jezgre
- utjecajno područje
- prijelazno područje

Copyright Credit © Goran Šafarek

INFO LETAK

MURA-DRAVA-DUNAV • 09. 2021.

30 GODINA ZAŠTITE PRIRODE ZA EUROPSKU AMAZONU

Kako je riječ o pograničnom području, velik je dio riječnog krajolika još uvijek dobro očuvan te je prisutna prirodna riječna dinamika. S promjenom političkih sustava 90-ih, intenzivirala se ljudska aktivnost na području riječnog krajolika što je dovelo do dodatnog pritiska na rijekama. Stoga je bila nužna zaštita ovog područja. Povijest 5-državnog rezervata biosfere podijeljena je u nekoliko glavnih faza:

1992.-1999.: Početna faza

Vizija rezervata biosfere je koncipirana i promovirana devedesetih godina. Pod koordinacijom EuroNatura održan je niz radionica i konferencija s ciljem pripreme koncepta rezervata biosfere.

2000.-2021.: Faza razvoja i izgradnje

Zahvaljujući podršci mnogih partnera i dionika diljem regije i WWF-a, položeni su temelji za uspostavljanje rezervata biosfere:

- zaštita rijeka i poplavnih područja kroz 11 zaštićenih područja,
- očuvanje 270 kilometara riječnih dionica od nepotrebne regulacije, eksploatacije sedimenta i izgradnje novih hidroelektrana,
- potpisane dvije ministarske deklaracije za uspostavljanje 5-državnog rezervata biosfere Mura-Drava-Dunav,
- proglašenje bilateralnog i tri pojedinačna rezervata biosfere: Prekogranični Rezervat biosfere Mura – Drava – Dunav između Hrvatske i Mađarske (2012); Rezervat biosfere Bačko Podunavlje u Srbiji (2017); Rezervat biosfere Mura u Sloveniji (2018); Rezervat biosfere Donja dolina Mure u Austriji (2019),
- provedba više EU projekata zaštite prirode, obnove rijeka i vlažnih staništa, upravljanja poplavnim šumama te održivog turizma

2021.: Godina proglašenja

UNESCO u rujnu 2021. godine proglašava 5-državni rezervat biosfere Mura-Drava-Dunav koji objedinjuje sve nacionalne rezervate biosfere

2022 – 2031: The implementation phase

UNESCO će 2031. godine sagledati upravljanje rezervatom biosfere stoga su nadolazeće godine ključne za dugoročni uspjeh 5-državnog rezervata biosfere. Hoće li rezervat biosfere postati međunarodni mode suradnje i sinergije zaštite prirode i održivog razvoja, a koji nadilazi političke, administrativne i sektorske interese? Ili će ga zadesiti sudbina mnogih „papirnatih parkova“ u kojem se i dalje odvija nekontrolirano uništenje prirode pod izlikom razvoja? Unatoč proglašenju od strane UNESCO-a, prijetnje poput izgradnje nove infrastrukture, ustaljene prakse upravljanja rijekama, intenziviranja poljoprivrede i šumarstva i sličnog su i dalje prisutne.

PROJEKTI U PROVEDBI

Značajniji projekti sufinancirani od strane EU fondova koji doprinose ciljevima 5-državnog rezervata biosfere Mura-Drava-Dunav:

• 5-državni projekti u provedbi

Zaštita prirode: [Coop MDD](#)

Obnova rijeka: [Lifeline MDD](#)

Zaštita poplavnih šuma: [REFOCuS](#)

Održivi turizam:

[Amazon of Europe Bike Trail](#)

[Amazing Amazon of Europe](#)

• Projekti obnove rijeka i vlažnih staništa

[NaturaMura](#) (SI) 2020-23

[WISEDRAVALIFE](#) (HU/HR) 2019-23

[WetlandRestore](#) (HR/RS) 2019-21

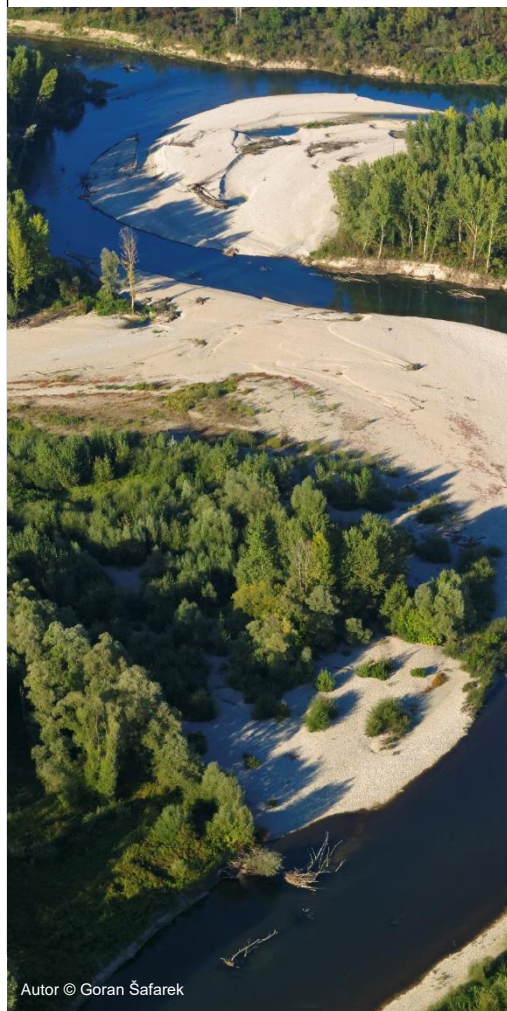
[DRAVA LIFE](#) (HR) 2015-21

[Wetland restoration](#) (RS) 2014-20

[Old-Drava LIFE](#) (HU/HR) 2014-18

[LIVEDRAVA \(SI\)](#) 2012-17

• [goMURra \(AT/SI\)](#) 2018-21

Autor © Goran Šafarek

5-državni rezervat biosfere Mura-Drava-Dunav

Prvi na svijetu 5-državni rezervat biosfere

odmaralište i hranilište za više od

250.000

ptica

najveća populacija gnijedećih parova orla šetakavca u kontinentalnoj Europi sa

150 parova

Najveće zaštićeno riječno područje u Europi:

930.000 ha

duž 700 km toka

uključujući najveće poplavne šume Dunava, najsačuvanija poplavna područja, kao i važna područja za razmnožavanje riba

13

zaštićenih područja, uključujući Natura 2000 područja, regionalni park, nacionalni park, posebni rezervat prirode i parkove prirode

900.000

stanovnika

Rezervat biosfere podijeljen je na tri različita područja: Područje jezgre obuhvaća zakonom zaštićenu prirodu. Utjecajno područje obuhvaća dio koji se odnosi na ustaljeno korištenje zemljišta poput ekstenzivne poljoprivrede i šumarstva, dok je u prijelaznoj zoni naglasak na održivom razvoju poput ekoturizma i znanstvenim istraživanjima rezervata biosfere.

IZAZOVI

Put do uspješnog rezervata biosfere

Kako bi 5-državni rezervat biosfere dostigao puni potencijal, važno je uspostavljanje zajedničke upravljačke strukture na razini pet zemalja. Nadalje, važno je nastaviti rad na obnovi rijeka i njenih poplavnih livada i šuma, održivom upravljanju prirodnim resursima, poljoprivredi, šumarstvu, zaštiti vrsta te razvoju održivog turizma. Pri tome su ključne aktivnosti poput edukacije, istraživanja i praćenja stanja okoliša kako bi se ostvarili svi ciljevi rezervata. Istovremeno se moraju zaustaviti svi projekti koji su u suprotnosti s ciljevima rezervata biosfere.

VIZIJA ZA IDUĆIH 30 GODINA

Živeće rijeke za prirodu i ljude

Vizija partnera koji se bave zaštitom, obnovom i održivim korištenjem ekosustava rijeka Mure, Drave i Dunava na području 5-državnog rezervata biosfere.

Dugoročna vizija 5-državnog rezervata biosfere Mura-Drava-Dunav je zajedničko očuvanje i promicanje potpunog prirodnog i dinamičnog riječnog ekosustava, kao temelja bogate biološke raznolikosti, održivog i kvalitetnog života lokalnih zajednica.

Cilj je zajedničkim očuvanjem rijeke i poplavnih područja održati i osigurati veće koristi za lokalno stanovništvo poput kvalitetne pitke vode, prirodne zaštite od poplava, ublažavanja posljedica klimatskih promjena, održivog razvoja i rekreacije.

POZIV ZA DJELOVANJE

Dugoročni uspjeh 5-državnog rezervata biosfere mjerit će se smanjenjem štetnih aktivnosti i boljom primjenom održivog upravljanja prirodnim resursima. To između ostalog uključuje:

- Obnovu uništenih riječnih i poplavnih područja
- Zaustavljanje daljnjeg kanaliziranja rijeka te vađenja pijeska i šljunka iz rijeka
- Zaustavljanje izgradnje novih hidroelektrana na Muri i Dravi
- Zaustavljanje velikih oscilacija vodostaja nizvodno od brana
- Usklađivanje zaštite i upravljanja područjem jezgre
- Zaštita i obnova poplavnih šuma
- Oživljavanje okolišno prihvatljive prakse korištenja zemljišta poput ispaše
- Promoviranje rekreacije i turizma temeljenog na prirodi, poput biciklizma

Za više informacija

Ivana Korn Varga
Programska koordinatorica WWF Adrije
ikorn@wwfadria.org
m: +385 95 4141 235
www.amazon-of-europe.com